

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Method) เป็นการศึกษาปัญหาการฝึกงานของนิสิตสาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล 3 กลุ่ม คือ นิสิตฝึกงานที่ออกฝึกงาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 ถึงปีการศึกษา 2528 รวม 8 รุ่น อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยมีขั้นตอน และวิธีการในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นิสิตฝึกงาน อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 202 คน โดยแยกออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ 3 กลุ่มดังนี้

1.1 นิสิตฝึกงานสาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ออกฝึกงานมีการศึกษา 2521-2528 รวมเป็นประชากรทั้งสิ้น 180 คน (ในจำนวนนี้ไม่นับรวมผู้ที่กำลังศึกษาต่อต่างประเทศ) โดยจำแนกออกเป็นแต่ละรุ่นดังนี้

นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2521 จำนวน 3 คน

นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2522 จำนวน 23 คน

นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2523 จำนวน 16 คน

นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2524	จำนวน	38 คน
นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2525	จำนวน	46 คน
นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2526	จำนวน	15 คน
นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2527	จำนวน	15 คน
นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2528	จำนวน	24 คน

1.2 อาจารย์หรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกงานสาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครู- ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในระหว่างปีการศึกษา 2525 ถึงปีการศึกษา 2528 จำนวนทั้งหมดมี 18 คน

1.3 อาจารย์นิเทศก์สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 4 คน ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ นิสิตฝึกงาน ระหว่างปีการศึกษา 2521 ถึงปีการศึกษา 2528

2. ปริมาณของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรทั้งหมดใน 3 กลุ่มนั้น โดยกลุ่ม ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมด โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 202 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา 165 ฉบับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แจกแบบสอบถามไปและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่างที่แจก แบบสอบถามไป	จำนวนผู้ที่ ส่งแบบ สอบถามคืน	จำนวนแบบ สอบถามที่ สมบูรณ์	คิด เป็น ร้อยละ
นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2521	3	2	2	66.67
นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2522	23	17	17	73.91
นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2523	16	13	13	81.25
นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2524	38	30	30	78.95
นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2525	46	37	37	80.43
นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2526	15	11	11	73.33
นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2527	15	15	15	100.00
นิสิตฝึกงาน ปีการศึกษา 2528	24	22	22	91.67
อาจารย์ที่เลี้ยง	18	14	14	77.78
อาจารย์นิเทศก์	4	4	4	100.00
รวม	202	165	165	81.68

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหาการฝึกงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามความคิดเห็นของนิสิตฝึกงาน อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาและค้นคว้าจากตำรา วารสาร เอกสาร และรายงานปัญหาการฝึกงานของนิสิต รวมทั้งการสัมภาษณ์บุคคลถึงแนวความคิดเห็นจากนิสิตฝึกงาน อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาประมวล เป็นหลัก

ในการสร้างข้อกระทง (Item) ในแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหาในการฝึกงานของนิสิตสาขา การศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยแบ่งปัญหาออกเป็น 3 ระยะคือ

- 1.1 ปัญหาก่อนออกฝึกงาน
- 1.2 ปัญหาขณะฝึกงาน
- 1.3 ปัญหาการประชุมกลุ่มหลังฝึกงาน

2. นำข้อกระทงในแบบสอบถามในแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการวิจัย ตรวจสอบแก้ไขด้านเนื้อหา ส่วนวนภาษาให้มีความเข้าใจง่ายขึ้น และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะวัด แล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน และทางวิชาประสบการณ์วิชาชีพอีกจำนวน 7 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยยึดเกณฑ์ที่ข้อกระทงใด ในแบบสอบถามมีผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วย 4 ท่านขึ้นไป ให้นำข้อกระทงนั้นเป็นแบบสอบถาม นอกจากนั้นยังได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาส่วนวนภาษาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการปรับปรุงแบบสอบถาม

3. จากข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นข้อบกพร่องทางด้านภาษา และความไม่สมบูรณ์ของข้อกระทงบางข้อ เช่น การจัดปฐมนิเทศก่อนออกฝึกงาน นโยบายการจัดให้นิสิตฝึกงานต่างสังกัดกัน และบางข้อกระทงที่มีผู้ทรงคุณวุฒิให้เพิ่มเติม ได้แก่ ความสามารถของนิสิตในการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ หน่วยงานที่นิสิตไปฝึกงานไม่เคยมีประสบการณ์ในการรับนิสิตฝึกงานมาก่อน ความขัดแย้งระหว่างอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่เลี้ยงในการให้คำแนะนำแก่นิสิต ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ในการจัดประชุมกลุ่มหลังฝึกงาน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาโดยตรง เพื่อปรับปรุง แก้ไข แบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร คือ นิสิตฝึกงาน สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 3 รุ่น คือ รุ่นที่ 3, รุ่นที่ 5 และรุ่นที่ 7 จำนวนรุ่นละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขสำรวภาษา อีกครั้งหนึ่ง เพื่อสร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ชุดคือ

- ชุดที่ 1 สำหรับนิสิตฝึกงาน
- ชุดที่ 2 สำหรับอาจารย์ที่เลี้ยง
- ชุดที่ 3 สำหรับอาจารย์นิเทศก์

แบบสอบถามแต่ละชุดมี 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open Ended)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการฝึกงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลักษณะของคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัญหาก่อนออกฝึกงาน จำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 2 ปัญหาขณะฝึกงาน แบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติงาน	จำนวน	13 ข้อ
2. ด้านสถานที่ฝึกงาน	จำนวน	4 ข้อ
3. ด้านส่วนตัวนิสิต	จำนวน	9 ข้อ
4. ด้านอาจารย์ที่เลี้ยง	จำนวน	4 ข้อ
5. ด้านอาจารย์นิเทศก์	จำนวน	4 ข้อ

รวมเป็น 34 ข้อ

ส่วนที่ 3 ปัญหาหลังฝึกงาน ในด้านการประชุมกลุ่มหลังฝึกงาน
จำนวน 5 ข้อ

มาตราส่วนประเมินค่าที่ใช้ ผู้วิจัยให้นำหนักดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีปัญหา

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีปัญหาน้อย

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีปัญหาน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

สำหรับในตอนที่ 2 แบบสอบถามของอาจารย์ที่เลี้ยงจะมีเฉพาะ ส่วนที่ 2 ในด้านปัญหาขณะฝึกงานเท่านั้น เนื่องจากปัญหาในส่วนที่ 1 คือ ปัญหาก่อนออก ฝึกงาน และในส่วนที่ 3 ปัญหาการประชุมกลุ่มหลังฝึกงาน อาจารย์ที่เลี้ยงไม่ได้มีส่วนร่วม และทราบว่า คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการอย่างไรบ้าง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา การฝึกงานสาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ลักษณะของคำถาม เป็นแบบปลายเปิด (Open Ended)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อสำนักทะเบียนและประมวลผลของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอรายชื่อ ที่อยู่ ของนิสิตสาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตั้งแต่ปีรุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 8
2. ผู้วิจัยได้ติดต่อขอรายชื่อ อาจารย์ที่เลี้ยง ของนิสิตฝึกงานและหน่วยงานที่สังกัด จากหน่วยประสานการวิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้วิจัยได้ยื่นคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอให้ออกหนังสือ ขอความร่วมมือในการวิจัยถึงนิสิตฝึกงาน อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน
4. กลุ่มตัวอย่างประชากรบางส่วน โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ฝึกงาน ปีการศึกษา 2528 ส่วนใหญ่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เหลือนั้น ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยผนึกดวงตราไปรษณียากร ที่อยู่ของผู้วิจัยไว้กับแบบสอบถาม เพื่อความสะดวกในการส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย และพร้อมกันนี้ ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือกับครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างประชากร ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างประชากรเปลี่ยนแปลงที่อยู่ใหม่ โดยขอให้ทางครอบครัว เขียนที่อยู่ปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ลงในแบบสอบถาม ส่งกลับคืนผู้วิจัย และหลังจากที่ได้ทราบที่อยู่ใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรแล้ว ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปตามที่อยู่ใหม่อีกครั้งหนึ่ง

5. หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 25 วัน ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถามกลับคืน พร้อมกันได้ส่งแบบสอบถามไปเพิ่มอีก 1 ชุด ในกรณีที่แบบสอบถามอาจสูญหายหรือไม่ได้รับ

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 202 ฉบับ ได้รับคืนและเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ 165 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.68

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ คิดค่าเป็นร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง
2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการฝึกงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ระดับของปัญหาดังนี้

4.50 - 5.00 ถือว่า มีปัญหามากที่สุด

3.50 - 4.49 ถือว่า มีปัญหามาก

2.50 - 3.49 ถือว่า มีปัญหาปานกลาง

1.50 - 2.49 ถือว่า มีปัญหาน้อย

1.00 - 1.49 ถือว่า มีปัญหาน้อยที่สุด

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการฝึกงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยจะรวบรวมและเสนอในรูปแบบของความเรียง

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการสถิติดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการหาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย